

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ivana Meluzína a soudců Mgr. Evy Krčmářové a JUDr. Miroslava Řezáče ve věci

žalobce: **Raiffeisenbank** **a.s.**, IČO 49240901,
sídlem Hvězdova 1716/2b, 140 78 Praha 4,
zastoupený advokátem Mgr. Markem Lošanem,
sídlem Na Florenci 2116/15, 110 00 Praha 1,

proti

žalovanému: **V.P.**, narozený dne XXXXX,
bytem XXXXX, XXXXX,
zastoupený advokátem Mgr. Zbyňkem Bábíkem,
sídlem Příkop 834/8, 602 00 Brno,

o zaplacení 1 672 714,83 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalovaného proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 9. 8. 2019, č. j. 216 C 16/2016-245,

takto:

Usnesení soudu prvního stupně **se potvrzuje**.

Odůvodnění:

1. V záhlaví označeným usnesením nepřiznal soud prvního stupně žalovanému osvobození od soudních poplatků. Z doloženého Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků (dále jen „prohlášení“) vyplynulo, že žalovaný je svobodný a žije sám. Je zaměstnán u společnosti TRUCK PLUS SERVICE s.r.o. jako automechanik s průměrným čistým měsíčním příjmem ve výši 11 265 Kč. Vlastní osobní vůz Renault Scenic 1,9 D z roku 1999. Vlastním šetřením soud zjistil pouze nulové zůstatky na bankovních účtech žalovaného. Konstatoval, že žalovaný k vyplnění prohlášení přistoupil značně nezodpovědně. Vytkl žalovanému, že nevyplnil části prohlášení týkající se dalších příjmů, jakož i části týkající se jeho závazků, dluhů a půjček, vlastních výdajů a dalších okolností majících vliv na rozhodnutí o jeho žádosti. Zdůraznil, že je to právě účastník, který je povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své poměry, které jsou rozhodné pro posouzení důvodnosti jeho žádosti. Přihlédl také k tomu, že je žalovaný zastoupený v řízení advokátem, kdy toto zastoupení sebou nese nemalé výdaje na jeho straně a dále k tomu, že žalovaný, v řízení vedeném Městským soudem v Brně pod sp. zn. 21 C 236/2018, dobrovolně uhradil svůj závazek ve výši 130 000 Kč. Soud prvního stupně tak dospěl k závěru, že žalovaný nesplnil svou povinnost osvědčit své majetkové poměry a žádost žalovaného o osvobození od soudních poplatků zamítl.
2. Proti tomuto usnesení podal žalovaný dne 26. 8. 2019 odvolání. Vytkl soudu, že nesprávně a nedostatečně zjistil skutkový stav, v důsledku čehož věc nesprávně právně posoudil. Navrhl proto, aby odvolací soud usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení, nebo usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že se mu přiznává osvobození od soudních poplatků.

3. Jelikož se nejedná o odvolání proti usnesení ve věci samé a nejedná se ani o usnesení, které by se týkalo práv žalobce, nebylo mu odvolání zasíláno (§ 210 odst. 1 věta druhá o. s. ř.).
4. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno k tomu oprávněnou osobou (§ 201 o. s. ř.), směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.) a bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), v souladu s ustanovením § 212 a § 212a odst. 6 o. s. ř. přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně v mezích, ve kterých se odvolatel přezkoumání rozhodnutí domáhal, a z důvodů, které se týkají toho, co soud prvního stupně řešil v napadeném výroku (napadených výrociích), a bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.) dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
5. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že žalobou ze dne 22. 12. 2015 domáhá se žalobce po žalovaném zaplacení částky 1 738 592,28 Kč s příslušenstvím z titulu smlouvy o úvěru č. 505/741/06/1/01/ ze dne 13. 3. 2006. Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 26. 3. 2019, č. j. 216 C 16/2016-189, zcela žalobě vyhověl a současně uložil žalovanému povinnost nahradit žalobci náklady řízení. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dne 14. 5. 2019 odvolání. Na výzvu soudu ze dne 15. 5. 2019, č. j. 216 C 16/2016-195, k zaplacení soudního poplatku za podané odvolání ve výši 86 894 Kč, žalovaný reagoval žádostí o přiznání osvobození od soudních poplatků. Soud prvního stupně zaslal dne 5. 6. 2019 žalovanému k vyplnění prohlášení (vzor 58 o. s. ř.). Žalovaný v něm uvedl, že je svobodný, společnou domácnost s nikým nesdílí, vlastní osobní vůz Renault Scenic 1,9 D rok výroby 1999 a přiložil potvrzení o svém průměrném měsíčním čistém výdělků za první kalendářní čtvrtletí roku 2019 ve výši 11 265 Kč. Žádné další skutečnosti žalovaný neuvedl ani nedoložil. Soud prvního stupně si vyžádal doplňující zprávy od Úřadu práce ČR, Katastrálního úřadu pro Jihomoravský kraj, Magistrátu města Brna, ČSSZ a od bankovních institucí působících v České republice. Na podkladě tohoto šetření vyplynulo, že žalovaný je, vedle jím uvedeného automobilu Renault Scenic, evidován v registru vozidel jako vlastník dalších osobních automobilů: FIAT UNO (RZ 9B77369), PEUGEOT 405 (RZ OPM7737), PEUGEOT 307 HDI SW (RZ 1TK4912) a MU 125 DANDY (RZ 3 L6006). Žalovaný nebyl a není veden v evidenci uchazečů o zaměstnání ani nepobírá dávky státní sociální podpory či hmotné nouze. Není vlastníkem žádné nemovitosti v České republice a nemá na bankovních účtech uloženy žádné finanční prostředky. Následně soud prvního stupně rozhodl odvoláním napadeným usnesením.
6. Podle § 138 odst. 1 o. s. ř., na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Nerozhodne-li předseda senátu jinak, vztahuje se osvobození na celé řízení a má i zpětnou účinnost; poplatky zaplacené před rozhodnutím o osvobození se však nevracejí.
7. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu vyplývá, že účelem právního institutu osvobození od soudních poplatků je zajistit účastníkům řízení (fyzickým i právnickým osobám) přístup k soudu a s ním spjatou ochranu jeho práv i v podmínkách tíživé materiální situace. Objektivní nedostatek finančních prostředků se nesmí pro účastníka řízení stát překážkou přístupu k soudu (k tomu např. usnesení ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. 22 Cdo 1939/2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1359/2013, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2643/2013, uveřejněná na internetových stránkách Nejvyššího soudu – www.nsoud.cz).
8. Odvolací soud navazuje na závěry formulované v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1301/2013, uveřejněném pod číslem 99/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle nichž *„obecně platí, že osvobození od soudních poplatků může být přiznáno na jejich žádost fyzickým osobám, právnickým osobám, obcím nebo krajům. Účastníku nesmí být jen pro jeho nepříznivou majetkovou situaci znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo u soudu a naplnit své právo na právní pomoc v občanském soudním řízení od počátku řízení. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přiblíží*

*ke celkovým majetkovým poměrům žadatele, ke výši soudního poplatku, ke nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokažování, ke povaze uplatněného nároku a ke dalším podobným okolnostem. U fyzických osob bere v úvahu také jejich sociální poměry, zdravotní stav apod. Přibližně nejen ke výši příjmů žadatele a množství disponibilních finančních prostředků, ale též ke jeho možnosti si tyto prostředky opatřit, jakož i ke důsledkům, které by pro jeho poměry mohlo mít zaplacení příslušného soudního poplatku (nebo jiných plateb v příslušném řízení předpokládáných). U právnických osob a u fyzických osob, které jsou podnikateli, lze vzít v úvahu rovněž povahu jejich podnikatelské nebo jiné činnosti, stav a strukturu majetku, platební (ne)schopnost; je však též nutno přiblížit k tomu, zda se spekulativně nezřabily majetku či jiných výhod, aby se poplatkové povinnosti vyhnuly. Soud tedy zkoumá nejen faktické poměry žadatele v době podání žádosti, ale musí zvažovat, zda ze strany žadatele nejde o obcházení zákona za účelem získání neoprávněné výhody (osvobození od soudních poplatků). Celkové zhodnocení všech okolností, které vypovídají o poměrech účastníka, se pak musí promítnout do závěru, zda účastník (vedlejší účastník) je s ohledem na své poměry schopen zaplatit soudní poplatky a nést další výdaje spojené s řízením, včetně nákladů spojených s poskytnutím právní pomoci (se zastoupením). Jestliže mu to jeho poměry nedovolují, je soud povinen mu přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků (v plném rozsahu, zčásti, pro část řízení nebo jen pro některé úkony). **Účastník je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své poměry, které jsou rozhodné pro posouzení důvodnosti jeho žádosti** (srov. v literatuře shodně Drápal, L., Bureš, J. a kol.: *Občanský soudní řád I. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 953*)“.*

9. Je tedy na účastníku samém, aby svoji materiální situaci dostatečně konkrétně popsal (břemeno tvrzení) a současně, aby projevil zákonem požadovanou aktivitu a předložil soudu (pokud možno současně se žádostí o osvobození) doklady dosvědčující jeho nemajetnost, resp. nízké příjmy (břemeno důkazní). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50). Jinými slovy řečeno, chce-li být účastník se svou žádostí o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen osvětlit svoji finanční a majetkovou situaci, ale musí svá tvrzení také řádně doložit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007-51).
10. Nad rámec skutečností zjištěných soudem prvního stupně odvolací soud z veřejně dostupného živnostenského rejstříku zjistil, že žalovaný V.P., je fyzickou osobou podnikající podle živnostenského zákona s předmětem podnikání Opravy silničních vozidel a Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona. Z údajů z obchodního rejstříku nadto zjistil, že žalovaný je jednatelem společnosti TRUCK PLUS SERVICE s.r.o. (zaměstnavatel žalovaného) a Alemana Plus s.r.o. Současně je předsedou představenstva společnosti CHARMING VOTE a.s. Náhledem do obchodního rejstříku lze zjistit, že se jedná o společnosti aktivní, které zakládají příslušné listiny do sbírky listin. Žalovaný právě uvedené skutečnosti ve svém prohlášení zcela pominul.
11. S ohledem na výše uvedené odvolací soud hodnotí závěr soudu prvního stupně, že žalovaný své majetkové poměry netvrdil a nedoložil dostatečným způsobem, jako správný. Žalovaný svým postupem objektivně znemožnil soudu prvního stupně i soudu odvolacímu posoudit v úplnosti jeho majetkové poměry. Odvolací soud přitom neshledal účelným opětovně žalovaného vyzvat k doložení majetkových poměrů, neboť také z odůvodnění napadeného usnesení je zřejmé, že žádost o osvobození od soudního poplatku byla zamítnuta právě z důvodu, že žalobce své majetkové poměry řádně nedoložil a mohl tak zjednat nápravu v odvolacím řízení.
12. Vzhledem ke všemu výše uvedenému soud rozhodnutí soudu prvního stupně podle ustanovení § 219 o. s. ř. jako věcně správné potvrdil.
13. O náhradě nákladů odvolacího řízení bude rozhodnuto v souladu s ustanovením § 151 odst. 1 o. s. ř. až v konečném rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není dovolání přípustné [§ 238 odst. 1 písm. i) o. s. ř.].

Brno 23. října 2019

JUDr. Ivan Meluzín v.r.
předseda senátu